

Handläggare: Åsa Persson

Tfn: 08-508 10 361

Till

Östermalms stadsdelsnämnd

Rapport om inköpsstudie av folköl och tobak

Förslag till beslut

Nämnden godkänner föreliggande rapport om inköpsstudie av folköl och tobak.

Carina Lundberg Udelepp
stadsdelsdirektör

Anna-Lena Christensson
programchef

Sammanfattning

En av alkohollagens viktigaste uppgifter är att förhindra försäljning av alkohol till ungdomar. Kommunen har till uppgift att informera och kontrollera att försäljningsstället uppfyller alkohollagens krav. Kommunen kan ingripa administrativt med förbud eller varning när lagen inte följs. När det gäller överträdelse av tobakslagen kan kommunen meddela föreläggande förenat med vite.

Förvaltningen i samarbete med Precens genomförde inköpsstudie av folköl och tobak 2005-11-24 med provköp i totalt 13 butiker på Östermalm. Fem provköp av tobak samt åtta av folköl genomfördes. Inköpen utfördes av två ungdomar, 18 år fyllda, på uppdrag av Precens, Preventionscentrum Stockholm. Resultatet visade att i en butik, av åtta där provköp av folköl 3,5 volymprocent genomfördes medgavs inköp utan begäran om legitimation. I två butiker av totalt fem, medgavs inköp av ett paket cigaretter utan legitimationskontroll.

De näringsidkare som sålde folköl/tobak utan att kontrollera legitimation har erhållit brev, där information om resultatet delgivits. Förvaltningen har efterfrågat butikens egentillsynsprogram samt meddelat att återkommande provköp kommer att genomföras i butiker på stadsdelen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom programområdet Socialtjänsten.

Bakgrund

En av alkohollagens och tobakslagens viktigaste uppgifter är att förhindra försäljning av alkohol och tobak till ungdomar. Öl och tobak får inte säljas till den som är under 18 år. Det är också lag på att alla som säljer öl måste fråga om legitimation om de är osäkra på en kunds ålder. En rekommendation är därför att kontrollera legitimation på alla som kan vara under 25 år. Kommunen har till uppgift att lämna information och rådgivning till näringsidkarna om försäljning av folköl och tobak samt att kontrollera att försäljningsstället uppfyller lagens krav för detaljhandel med alkohol och tobak. Kommunen kan ingripa administrativt med förbud eller varning när lagen inte följs. Vid åsidosättande av tobakslagens regler kan kommunen meddela föreläggande förenat med vite.

Under åren 2003 till och med 2005 har förvaltningens tillsynsansvarige för alkohol och tobak informerat och utövat tillsyn hos näringsidkarna inom Östermalms stadsdel. Under 2004 besökte samordnaren för det drogförebyggande arbetet samtliga försäljningsställen på stadsdelen och delade ut en pärm, som beställts från alkoholkommittén, med informationsmaterial samt skyltar och klistermärken, i syfte att skapa goda förutsättningar för att begränsa tillgängligheten av tobak och folköl till ungdomar under 18 år i stadsdelen. Detta arbete har fortsatt under 2005. En utbildning i ansvarsfull folkölshantering i Precens regi har erbjudits näringsidkarna vid två tillfällen under året som gått. Vid dessa utbildningstillfällen har representanter från livsmedelsbranschen, närpolisen och stadens preventionssamordnare deltagit. Inför de ändringar som genomförts i tobakslagen har centrala informationsutskick gått ut via Precens till näringsidkare inom staden.

I denna rapport redovisas förvaltningens inköpsstudie av folköl och tobak som genomfördes 2005-11-24 i samarbete med projektansvarig för folköls- och tobaksfrågor vid Precens.

Syfte

Syftet med inköpsstudien är att genom provköp kontrollera att näringsidkarna i stadsdelen följer de lagar som reglerar försäljning av folköl och tobak, genom att inte sälja folköl 2,25- 3,5 volymprocent eller tobak till ungdomar under 18 år. Enligt lag är det näringsidkarnas ansvar att förvissa sig om en kunds ålder och vid osäkerhet begära att få se legitimation. En rekommendation från alkoholkommittén är därför att kontrollera legitimation på alla som kan vara under 25 år.

Metod

Tretton butiker valdes ut för inköpsstudien som genomfördes 2005-11-24 kl. 17.00-19.15. Eftersom insatsen ägde rum utan bil, valdes butiker belägna i ett stråk på gångavstånd från stadsdelsförvaltningens lokaler på Karlavägen 104. Två flickor, 18 år fyllda, anställda på uppdrag av Precens utförde inköpen. De hade inte tillgång till legitimationshandling för att styrka sin ålder vid varje enskilt provköp.

Butikerna besöktes endast vid ett tillfälle och flickorna turades om att köpa en 6-pack folköl 3,5 volymprocent alternativt inköp av ett stort paket cigaretter. Inköpet redovisades på särskild blankett (bilaga).

Vid samtliga inköp uppehöll sig projektansvarig för folköls- och tobaksfrågor på Precens samt preventionssamordnaren i nära anslutning till butiken. Vid de tillfällen inköp medgavs av butikspersonal, besöktes butiken direkt för återköp av betalade varor.

Resultat

Totalt tretton butiker besöktes vid inköpsstudien.

- En av totalt åtta provköp av folköl medgavs utan begäran om legitimation.
- Två av totalt fem provköp av tobak medgavs utan begäran om legitimation.

Vid negativt resultat informerades butiks innehavaren/personal på plats om resultatet samt en uppföljande kontakt från förvaltningens sida.

De näringsidkare som nekat de 18-åriga flickorna inköp av folköl/tobak vid det aktuella provköpet, erhöll ett ”gratulationsbrev” till gott samarbete kring upprätthållande av alkohol/tobakslagens intentioner.

Nya inköpsstudier

Nya inköpsstudier kommer att utföras för att förhindra försäljning av folköl och tobak till ungdomar under 18 år. I STAN-programmet framgår att den löpande tillsynen av försäljningsställen för folköl ska utföras minst en gång per år, där fokus ska läggas på information och rådgivning. Därtill ska årliga inköpsstudier av folköl och tobak genomföras. Dessa åtaganden återfinns även i Östermalms tobak, alkohol och narkotikaförebyggande handlingsprogram.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner föreliggande rapport om inköpsstudie av folköl och tobak.

Bilagor

1. Blankett som användes i samband med provköpen.